

Yeni medyaya entegrasyon sürecinde spor yorumcularının spor kültürüne psikososyal yansıması: Vole ve sports digitale kanalları üzerine bir inceleme

Mehmet DERELİOĞLU¹, Alper ÖZGEN²

¹Avrasya Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Trabzon, Türkiye

²Karadeniz Teknik Üniversitesi, Rektörlük, Trabzon, Türkiye

Araştırma Makalesi/Research Article	DOI: 10.70736/ijoes.585	
Gönderi Tarihi/ Received: 20.11.2024	Kabul Tarih/ Accepted: 05.02.2025	Online Yayın Tarihi/ Published: 15.03.2025

Öz

Çalışmada, spor yorumcularının yeni medya araçları üzerinde rollerini ve yorumcuların kamuoyundaki spor kültürüne psikososyal yansımalarını, örnek “Vole” ve “Sports Digitale” kanalları üzerinden incelenmesi amaçlanmıştır. Yeni yayın alanları, yorumcuların daha özgür söylemler üretmesine, editöryal filtrelmeye girmeden içeriklerin oluşturulması, süreçlerin hızlanması gibi birçok etmen, spor yorumcularının, izleyicilerinin aldığı kimlik ve aidiyetlerin değişmesi, bireysel ve toplumsal kimlik algılarına katkı sağlanması, toplumsal taraftar ruh sağlığı üzerinde olumlu ve olumsuz etkiler yaratılması gibi etmenlerin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Spor yorumcularının kullandıkları dilin, toplumsal bölünmelere değil, birleştirici bir yapıya hizmet vermesi gerekmektedir. Dijital yayın platformlarının, geleneksel spor mediasından farklı olarak daha dinamik, etkileşimli ve eleştirel bir yayıncılık anlayışının sunduğu görülmektedir. Araştırmada, “Vole” ve “Sports Digitale” kanallarının tesadüfi örneklem yöntemi ile ikişer programı seçilerek, psikososyal değişkenler üzerinden spor yorumcularının spor kültürüne yansıması, niteliksel içerik çözümlemesi yöntemi ile analiz edilmiştir. Dijital yayın kanalları üzerinden yorumlar yapan spor yorumcularının, izleyici topluluğunun kimlik ve bireysel aidiyet duygularını değiştirip şekillendirdiği, kitlelerin toplumsal kimlik algılarına katkıda bulunduğu, taraftarların ruh sağlıkları noktasında olumlu veya olumsuz etkiler bıraktığı, kişiler üzerinde rol model olarak kabul edildiği ve taraftarların yeni medya araçları ile toplumsal bağlantılar kurmada önemli görevler üstlendiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor kültürü, spor ve psikososyal, yeni medya.

Psychosocial reflection of sports commentators on sports culture in the process of integration into new media: A study on vole and sports digital channels

Abstract

The aim of the study is to examine the roles of sports commentators on new media tools and the psychosocial reflections of commentators on sports culture in the public, through the example channels “Vole” and “Sports Digitale”. New broadcasting areas, commentators' freer discourses, creation of content without editorial filtering, acceleration of processes, etc. play an important role in shaping factors such as changing the identities and affiliations of sports commentators and their audiences, contributing to individual and social identity perceptions, and creating positive and negative effects on social fan mental health. The language used by sports commentators should serve a unifying structure, not social divisions. It is seen that digital broadcasting platforms offer a more dynamic, interactive and critical broadcasting approach, unlike traditional sports media. In the study, two programs from “Vole” and “Sports Digitale” channels were selected with a random sampling method, and the reflections of sports commentators on sports culture through psychosocial variables were analyzed with the qualitative content analysis method. It has been observed that sports commentators who commentate on digital broadcast channels change and shape the identity and individual sense of belonging of the audience, contribute to the social identity perceptions of the masses, have positive or negative effects on the mental health of the fans, are accepted as role models for individuals, and undertake important tasks in establishing social connections with the fans through new media tools.

Keywords: Sports culture, sports and psychosocial, new media,

Sorumlu Yazar/ Corresponded Author: Mehmet DERELİOĞLU, **E-posta/ e-mail:** mehmetderelioglu61@hotmail.com

GİRİŞ

Toplumsal yaşamda spor aktiviteleri kitleler için önemli bir yere sahiptir. Spor ile toplum arasındaki ilişki süreç içerisinde hızlı bir ivme kaydetmiş ve bu gelişme toplumsal olarak sosyo-kültürel alışkanlıkların değişimini de beraberinde getirmiştir. Bu değişimler sonucunda spora yüklenen toplumsal anlamlar, teknolojinin de getirdiği yeniliklerle beraber farklılaşmıştır. Spor kavramı bireylerin fiziksel, zihinsel, sosyal ve kültürel anlamda gelişimine katkı sağlayan aynı zamanda yarışma, oyun ve eğlence olarak görülen geleneksel tanımı, günümüzde sağlık, turizm, tesis, medya vb. gibi birçok alt dalı olan büyük bir endüstri haline dönüşmüştür. Bu gelişme beraberinde, farklı kültürlerden gelen insanların uluslararası seviyede geniş bir etki ve iletişim unsuru olmasına sebep olabilmektedir. Ulusal ve uluslararası sportif aktivitelerin, kişiler arasındaki farklılıkların ortadan kaldırılması ve bir amaç için bir araya gelmesinde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir (Talimciler, 2010).

İnsanlık tarihinin en eski sosyal aktivitelerinden biri olan spor, toplumsal anlamda kültürel, psikolojik ve toplumun psikososyal yapılarına etki etmektedir. Toplumsal olarak sporun sosyal boyutu, yalnızca fiziki bir rekabet veya eğlence faktörü olarak kalmayıp aynı zamanda insanların psikolojik dünyalarını ve toplumsal bağlarını da şekillendirmektedir. Kitle iletişim araçlarının evrimi, spor müsabakalarının yalnız sahada değil, aynı zamanda izleyici kitlelerinin üzerinde zihinsel ve sosyal etkileşimlerinde de değişime yol açmıştır. Özellikle 2000’li yıllardan sonra internet tabanlı yayın teknolojilerinin gelişmesi ve yeni medya araçlarının kullanımının popüler hale gelmesi, spor kültürünün yeniden şekillenmesini ön plana çıkarırken toplumsal etkilerini de derinleştirmiştir (Gözen ve Yenel, 2022).

Spor otoriteleri kitle iletişim araçlarından cinsiyet, eğitim seviyesi vb. demografik unsurlara göre çeşitli beklentileri de beraberinde getirmiştir. Spor mecraları reyting kaygısı taşıdığından dolayı, yayın politikalarını belirlerken toplumun arz ve talep dengesine göre şekillenmiştir (Ünsal, 2013). Spor ve medya arasındaki ilişki, bu iki kavramın birbirini besleyen iki unsur olarak karşımıza çıkmasına sebebiyet vermiştir (Güler ve ark., 2018).

Geleneksel medyadan farklı olarak, yeni medya araçları üzerinden yayımlarını devam ettiren spor yorumcuları, doğrudan hedef kitle ile etkileşim kurarak psikososyal açıdan spor kültürüne güçlü bir etki yapmıştır. Bu etkileşim sonucunda sporseverlerin ve taraftarların, sporun sosyo kültürel anlamını daha derinlemesine kavramalarına, aidiyet duygusunun ve toplumsal kimliklerini güçlendirmelerine imkân sağlamaktadır. Yeni medya platformlarında, spor yorumcularının kullandıkları ifadeler, izleyiciler ile kurdukları ilişkiler, spor kültürünün

psikososyal açıdan daha geniş ve toplumsal alanlara yayılmasına olanak sağlamıştır. Spor kültürü bir yandan rekabet alanı içinde kendisini var ederken, diğer yandan toplumsal bağlantıların pekiştirildiği kültür aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Güler ve ark., 2018).

Psikososyal etki, genellikle toplumsal yaşamdaki bireylerin sosyal alanlarını, toplumsal normlarını, kimliklerini ve duygusal süreçlerini etkileyen bir kavramdır. Spor ve medya arasındaki ilişkinin psikososyal etkileri, izleyicinin duygusal dünyalarını, toplumsal aidiyetlerini ve psikolojik durumlarını şekillendirme gücüne sahiptir. Yeni medya platformlarının etkisiyle, spor kamuoyunu oluşturan spor yorumcularının yaptığı yorumlar, sporun, toplumsal değerlerini ve psikolojik yönlerini içselleştirmektedir.

Çalışmada, spor yorumcularının yeni medya aracılığıyla spor kültürüne katkılarını ve bu katkıların psikososyal yansımalarını değerlendirmek amacıyla belirli analiz kriterleri ele alınmıştır. İlk kriter olarak, kimlik ve aidiyet oluşumu, spor yorumcularının kullandığı dil, izleyiciye hitap etme biçimi ve topluluk duygusunu güçlendiren ifadelerin varlığına odaklanmaktadır. Bu tür söylemlerin, izleyicinin spor kimliğini ve aidiyet duygusunu nasıl şekillendirdiği incelenmiştir. İkinci kriter olarak, bireysel ve toplumsal kimlik kriteri kapsamında, yorumcuların, sporseverlerin değerlerini, ilgi alanlarını ve davranışlarını nasıl etkilediği ile bu etkilerin izleyici yorumlarına nasıl yansıdığı değerlendirilmiştir. Ayrıca, spor yorumcularının toplumsal normlar, spor kültürü ve fanatizm üzerindeki teşvik edici veya yönlendirici etkileri de bu bağlamda analiz edilmiştir. Üçüncü kriter olarak ise ruh sağlığı ve psikolojik etkilerdir. Yorumcuların olayları ele alırken kullandıkları duygusal ya da eleştirel söylemlerin, izleyicilerin ruh sağlığı üzerindeki olası yansımaları bu başlık altında ele alınmıştır. Özellikle, kullanıcıların paylaştığı yorumlardan yola çıkarak stres, heyecan veya bağıllık gibi psikolojik durumların nasıl tetiklendiği değerlendirilmiştir. Rol model ve sosyal etki kriteri ise yorumcuların topluma sundukları mesajların ve spor etiğine yaptıkları vurgunun, sporseverler üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bu bağlamda, yorumcuların spor kültürü ve toplumsal değerler algısını nasıl şekillendirdiği de analiz edilmiştir. Son olarak, medya aracılığıyla toplumsal bağlantılar kriteri, spor yorumcularının dijital platformlar üzerinden, sporseverler arasındaki bağ kurma çabalarını ve bu süreçte medya etkileşimlerinin, bireylerin sosyal ilişkileri üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir. Bu kriterler, spor yorumcularının yeni medya ortamındaki rollerini anlamak ve onların spor kültürüne yaptıkları psikososyal katkılarını analiz etmek için temel bir çerçeve sunmaktadır.

Spor yorumcularının rolü ve psikososyal etkileri

Spor, toplumsal hayatta bireylerin sosyalleşmesinde önemli bir role sahiptir. Modern dünyada spor genellikle insanların bir araya gelerek yaptığı kolektif bir etkinliktir. Spor tarihsel süreç içerisinde kişisel bir olay olarak karşımıza çıkarken, zamanla daha geniş kitlelere yayılmayı başarmıştır (Küçük ve Koç, 2004). Günümüzde, toplumları bir araya getiren, bir arada toplayabilen spor endüstrisi, günümüz toplumlarında bireylerin spor yapmaya ve izlemeye duyduğu ilginin artmasıyla, sosyal hayatın en önemli özelliklerinden bir tanesi olmuştur. Spor etkinlikleri tribünlerden ve ekranları başından izleyen sporseverleri, dünyanın her yerinde bir araya getirme gücüne sahiptir (Yetim, 2000).

Spor yorumcuları, spor kültürünün şekillenmesinde ve geniş kitlelere ulaşmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu aktörler, yalnızca bilgi aktarmakla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda izleyiciler üzerinde psikososyal etkiler yaratarak, sporun toplumsal bir olgu olarak algılanmasına katkı sağlamaktadır. Yorumcuların dil kullanımı, analiz yöntemleri ve eleştirel yaklaşımları, bireylerin spor ile kurduğu duygusal bağ üzerinde belirleyici olabilmektedir. Özellikle topluluk aidiyeti, kimlik oluşumu ve taraftar davranışları üzerinde spor yorumlarının etkisi büyüktür. Bunun yanı sıra, etik ve değer odaklı söylemler, spor yorumcularını yalnızca bilgi veren bir kaynak değil, aynı zamanda toplumsal normları şekillendiren ve sporun sosyal etkilerini artıran birer aktör haline getirmektedir. Bu bağlamda, spor yorumcularının medya aracılığıyla oluşturdukları psikososyal yansımalarının incelenmesi, sporun toplumsal yapıya olan katkılarının daha iyi anlaşılması açısından önem taşımaktadır (Güler ve ark., 2018).

Bireylerin temel psikolojik gereksinimlerinden biri olan sosyalleşme olgusu, diğer bireyler ile etkileşime geçerek kişisel olarak gelişim göstermelerini sağlamaktadır. Sportif aktivitelerle sosyalleşip kendisini bir gruba ait hisseden bireyler birlikte hareket etme, ortak kararlar alma, liderlik ve grup motivasyonunu artırma gibi ana kişilik özelliklerini fark etmesine yardımcı olmaktadır. Sporda sosyalleşme bireylerin duygusal becerilerini geliştirme ve kendilerini daha iyi tanımlamalarına olumlu etki sağlamaktadır (Koçyiğit ve ark., 2018).

Spor medyası olarak adlandırılıp, kamuoyu ve gündemi oluşturan bazı yayın organları, spor kültürünün geniş kitlelere ulaşması açısından önemli bir rol oynamaktadır. Dünyanın herhangi bir yerinde gerçekleştirilen spor müsabakaları, canlı yayınlar ve spor karşılaşmalarından önce ve sonra spor yorumcularının görüşleri sayesinde taraftarları ve sporseverlerin algılarını şekillendirmektedir (Özsoy, 2008). Spor yorumcuları, sporu sadece bir oyun ve müsabaka olmaktan çıkartarak, geniş kitlelere anlam ve değerler bütünü kazandırmaya

çalışan önemli figürlerdir. Spor yorumcularının değerlendirmeleri, analizleri ve yorumları, spor izleyicilerinin olayları çözümlenmesinde önemli aktör olarak hareket ederler. Bu durum, sporun geniş bir endüstri haline geldiğini, kitleler üzerinde toplumsal bağlamının güçlü olduğunun en önemli kanıtlarından birisidir (Boyle & Haynes, 2009).

Spor yorumcuları, medyada bir köprü görevi görürler. İzleyiciler, taraftarlar, kulüpler ve sporcular arasındaki ilişkileri şekillendirmeye çalışırlar. Bununla birlikte spor yorumcularının kullandıkları eleştirel ifadeler veya pozitif yönlü fikir beyan etmeleri sporcuların performansları üzerinde olumlu etki yaratabilir. Spor kültürü içerisinde, endüstri boyutunu hesaba katarak, yeni medya araçlarının yaygınlaşması ve birçok insanın kolayca iletişim araçlarına ulaşabilme potansiyelinin artması sonucunda, spor yorumcularına takındıkları tavırlar noktasında toplumsal farkındalık, toplumsal fayda düzleminde önemli işler düşmektedir (Rowe, 2004).

Sonuç olarak, spor yorumcuları, yalnızca maç sonuçlarını analiz etmekle kalmaz, aynı zamanda sporun toplumsal ve bireysel anlamda bir bağ kurmasına katkı sağlar. Bu nedenle, yorumcuların rolü spor camiasında yalnızca bilgi aktarmak değil, aynı zamanda ilham veren, motive eden ve sporu geniş kitlelere sevdirebilen bir rehberlik niteliği taşımaktadır.

BULGULAR

Bu çalışmada, sosyal paylaşım ağı YouTube platformunda yer alan “Vole ve Sports Digitale” dijital spor kanalları içerisinde, tesadüfi iki video seçilmiştir. Seçilen iki video içerisinde, spor yorumcularının söylemleri, YouTube kanalına gelen yorumlar, niteliksel içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Niteliksel içerik analizi, metin, görsel, ya da diğer iletişim içeriklerini genişletmek için kullanılan sistematik ve yoruma dayalı bir yöntemdir. Bu yöntemde, veriler belirli temalar çerçevesinde kodlanır ve anlamlı bir bütün oluşturulacak şekilde analiz edilir. Bu yöntem özellikle iletişim çalışmaları, medya analizleri ve sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılır. İçerik analizi, iletişim içeriğinin tarafsız, sistematik ve niceliksel tanımıdır (Krippendorff, 1989). Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazar(lar)a aittir. Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmeyen bir çalışmadır. “Yeni medyaya Entegrasyon Sürecinde Spor Yorumcularının Spor Kültürüne Psikososyal Yansımaları: Vole ve Sports Digitale kanalları üzerine bir inceleme” konulu bu çalışmada, niteliksel içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Niteliksel içerik analizi, tematik yapıları sistematik bir şekilde keşfetmeye yönelik, yorumlayıcı bir analiz yöntemidir. İçerik analizi, sosyal bilimlerde araştırma tekniklerinin önemli yöntemlerinden

birini oluşturmaktadır. 1980'lerle birlikte içerik analizi psikoloji ve sosyal bilimler alanında araştırma yöntemlerine yoğun bir biçimde dâhil olurken; gazetecilik ve iletişim çalışmalarında sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. İçerik analizi tekniği, kitle iletişim araçlarındaki içeriğe yönelik olarak ortaya çıkmış olan hem nitel hem de nicel araştırmaların yapılabildiği bir tekniktir. Bu teknik, metin/söylem içeriğinde yer alan temel bileşenleri saptama, sınıflandırma ve yorumlama amacı ile kullanılan sistemli, metodolojik ve nesnel bir yöntem olarak tanımlanmakta; bir metnin ya da görselin içerisinde sistemli bir biçimde belirlenen kategorilerin/kodların mevcudiyetini analiz etmek için gerçekleştirilmektedir (Alanka, 2024).

Araştırmanın modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemine dayalı olarak tasarlanmıştır. Araştırmada, YouTube platformunda faaliyet gösteren “Vole” ve “Sports Digitale” kanallarında yer alan spor içerikleri üzerinden, spor yorumcularının kamuoyunda spor kültürüne yönelik psikososyal yansımaları analiz edilmiştir. Araştırmanın modeli betimsel analiz yöntemidir. Bu model, mevcut durumu anlama ve yorumlamaya yönelik bir yaklaşım sunmaktadır. Spor yorumcularının söylemleri ve kullanıcı iletişimleri, içerik analizi yöntemiyle sistematik bir şekilde değerlendirilmiştir (King & He, 2005).

Evren örneklem

Araştırmada, “Vole ve Sports Digitale” kanallarından tesadüfi örneklem yöntemi ile ikişer programı seçilerek, psikososyal değişkenler üzerinden spor yorumcularının spor kültürüne yansımaları, içerik çözümlemesi yöntemi ile analiz edilmiştir. Örneklem grubunu oluştururken, “Vole” kanalında 30 binden fazla görüntüleme almış, Serdar Ali ÇELİKLER ve Ali ECE' nin programı, “Fenerbahçe Trabzonspor Maçında Operasyon Olma İhtimalini Hesaba Katmalı” başlıklı videosu ve Önder ÖZEN, Metin TEKİN'in “Fenerbahçe Trabzonspor'u yenersen daha favori hale gelebilir” başlıklı videoları seçilmiştir. “Sports Digitale” kanalında da 30 binden fazla görüntüleme almış, Serhat AKIN, Evren GÖZ, Berkay TOKGÖZ'ün “İlk Defa Rekabetin Bittiğini Gördüm” başlıklı videosu ve Serhat AKIN, Ersin DÜZEN, Yağız SABUNCUOğLU, Berkay TOKGÖZ'ün “Fenerbahçe Sahadan Çekildi Kararı TFF verecek” başlıklı videoları seçilmiştir.

Veri toplama araçları

Niteliksel içerik analizi yöntemi, “Vole ve Sports Digitale” kanallarında spor yorumcularının açıklamalarının, psikososyal açıdan kodlanması ile yürütülmüştür. Çalışmanın tekniğinde, sosyo-psikolojik temalar oluşturulmuştur. Araştırma ve örneklem seçiminde, her iki kanalın 20.10.2024 tarihine kadar en çok izlenen iki videosu seçilmiştir. Spor ve iletişim

alanında yapılan özgün akademik çalışmalardan faydalanılarak literatür taraması yapılmış, “Vole ve Sports Digitale” kanallarının yeni medya kanalı olması sebebi ile, sosyal medya platformundan veriler toplanarak, yorumcuların söylemleri psikososyal kriterlere göre analiz edilmiştir.

Verilerin analizi

Niteliksel içerik analizinin sunduğu içerik, temaların derinlerinde yatan sembolik anlatımlarını detaylandırmayı mümkün kılar. Seçilen içerikler psikososyal açıdan belirli kategorilere ayrılıp analiz edilmiştir. Psikososyal analiz kriterleri oluşturulmuş, kriterler tablo 1’de verilmiş olup, bu kriterlerin video içeriklerinde karşılıkları olup olmadığı, spor kültürüne yarattığı yansımalar incelenmiştir.

Tablo 1. Çalışmada değerlendirilecek psikososyal analiz kriterleri

Kriter ve Açıklama
Kimlik ve Aidiyet Oluşumu: Programlarda yorumcuların kullandığı dil, izleyiciye hitap etme şekli, topluluk duygusunu güçlendiren ifadelerin olup olmaması durumunun tespiti, bu ifadelerin izleyicinin spor kimliğine ve aidiyet duygusunu nasıl yansıdığı noktasında durum değerlendirmesi.
Bireysel ve Toplumsal Kimlik: Yorumcuların, sporseverlerin taraftar değerlerini, ilgi alanlarını veya davranışlarını nasıl etkilediği, bu durumun izleyici yorumlarına nasıl yansıtıldığı, yorumcuların toplumsal normları, spor kültürünü veya fanatizmi teşvik etme düzeylerinin değerlendirilmesi.
Ruh Sağlığı ve Psikolojik Etkileri: Yorumcuların, olayları yorumlarken kullandıkları duygusal veya eleştirel söylemleri, izleyicilerin ruh sağlığı üzerindeki etkilerini, kullanıcıların ifade ettiği yorumlardan stres, heyecan veya bağlılık yaratma potansiyellerinin olup olmama durumlarının değerlendirilmesi.
Rol Model ve Sosyal Etki: Yorumcuların, topluma sundukları mesajlar ve spor etiğine vurgu yapma biçimlerinin, sporseverler üzerinde etkilerini ve toplumun spor kültürü algısını nasıl şekillendirdiğinin değerlendirilmesi.
Medya Aracılığıyla Toplumsal Bağlantılar: Yorumcuların Medya Platformları aracılığıyla sporseverler arasında bağ kurma çabalarının neler olduğu, medya etkileşimlerinin psikososyal yansımalarını, bireylerin sosyal ilişkilerini nasıl etkilediğinin değerlendirilmesi.

Spor kanallarının, verilerinin analizi yapılırken, beş önemli psikososyal analiz kriterleri çerçevesinde değerlendirme yapılmış olup, tablolar ve açıklama kısmında belirtilen içerikler referans alınmıştır.

Yeni medya, geleneksel medyadan farklı olarak, spor yorumculuğunu ve izleyicinin edilgen iletişimini değiştirerek, etkin bir yapıya dönüştürmüştür. Sosyal paylaşım platformu olan YouTube kanalında yayınlanan Serdar Ali ÇELİKLER ve Ali ECE’nin sunduğu “Fenerbahçe-Trabzonspor Maçında Operasyon Olma İhtimalini Hesaba Katmalı” adlı programda, yorumcuların bu platformlardaki varlıkları, izleyiciye daha kişisel ve yakın bir deneyim sunmakta, geleneksel medya ile sınırlı bir bağ yerine gerçek zamanlı etkileşim ve iletişime imkân tanımaktadır. Bu durum, spor kültürünün daha geniş bir kitle tarafından benimsenmesine ve paylaşılmasına katkı sağlamaktadır. Spor yorumculuğunun temeline baktığımızda, spor kültürünü oluşturan en önemli etmenlerden birisidir. Yorumcularının

kullandığı dil, izleyicileri yönlendirme süreçleri, bunların içinde kendilerini belirli bir takımın ya da spor kültürünün parçası halinde bulurlar.

Ali ECE ve Serdar Ali ÇELİKLER' in kullandığı samimi, esprili dil, izleyicilerin kendisini yorumcularla bütünleştirmesine olanak tanımaktadır. Yorumcuların program içeriğinde, teknik ekibe ve oyunculara yönelik eleştirilerinde kullandıkları samimi dil, izleyicilerin kendisini bir kitleye ait hissetmesine katkıda bulunmaktadır. Yorumcular, izleyiciye yalnızca pasif bir seyirci gibi değil, taraftarın gördüğü etkili bir üye olarak hitap ederler. Özellikle, yeni medyada “bizim takım” “biz” gibi ifadelerle yapılan vurgular, taraftarlar arasında spor kültürünün oluşmasına katkı sağlamaktadır. Yorumcuların, bu türden ifadeler kullanmış olmaları, seyircilerin takımıyla güçlü bir bağ kurmalarına neden olur.

Yeni medya platformları, spor izleyicisinin kimliğini, taraftarların takımlarına olan aidiyet duygularını güçlendirme noktasında geleneksel medyadan farklı olarak bir rol üstlenmiştir. Geleneksel yayın organlarında, örneğin, televizyon, dergi, gazete gibi kitle iletişim araçları içerisinde izleyici spor yorumlarını edilgen bir konumda takip eder, yeni medya ortamlarında ise, yorumcuların konuşmalarına canlı yayında doğrudan yanıt verebilir, yorumlarını paylaşabilir konuma gelmektedir. Bu bağlamda, Ali ECE ve Serdar Ali ÇELİKLER' in kullanmış oldukları söylemler yalnızca bilgi aktarımı değil, birer sohbet ortamı sunmaktadır.

Resim 1. 29 Ekim 2024 tarihli “Vole” YouTube kanalı, “Fenerbahçe, Trabzonspor maçında operasyon olma ihtimalini hesaba katmalı” başlıklı videosu

Örneğin Ali ECE'nin burada “Verona, Torino deplasmanları yok” şeklinde bir ifade Türkiye Süper Liginin kendine özgü rekabetinin olduğunu anlatmaktadır. Bu tarz bir yorum, oyuna yalnızca takımlarını değil, Türk futbol kültürünün sahiplenmeleri hissettirir. Yabancı

liglerin şartlarıyla karşılaştırılan Türk ligi, burada taraftarlık kimliği ve dayanışma duygusuyla özdeşleşir.

Spor izleyicilerinin bireysel kimlikleri, yorumcuların dile getirdiği görüşler, analizler ve oyuncu eleştirileri gibi unsurlar aracılığıyla şekillenir. Yorumcular, yalnızca taktiksel analizler değil, aynı zamanda izleyicilere yönelik dostane ve esprili bir üslupla yaklaşımlarını da sergilediği taraftarlar için orada yorumlarla aynı duygu paylaşımında bulunmaktadır. Ali ECE ve Serdar Ali ÇELİKLER'in esprili dili, bireysel spor kimliklerini kendi ifade biçimleriyle bütünleştirmesine katkıda bulunur. Taraftarlar, takımları hakkında daha rahat, esnek ve eğlenceli bir dil gelişimi gösteriyor ve bu da onların bireysel kimliklerini spor kültürünün bir parçası olarak ifade etmelerini sağlamaktadır.

Ruh sağlığı ve psikolojik etkiler üzerindeki dönüşüm değerlendirildiğinde, spor yorumcularının üslupları, taraftarların ruh sağlığı ve psikolojileri üzerinde çeşitli etkiler yaratmaktadır. Bu sonuçları, izleyici yorumlarından almak mümkün olmaktadır. Taraftar yorumlarını analiz ettiğimizde, taraftarların yoğun biçimde yorumlardan etkilendikleri gözlemlenmiştir. Ali ECE ve Serdar Ali ÇELİKLER'in konuşmalarında yer alan esprili, eleştirel ve bazen kaygı uyandırıcı sözler, taraftarların, takımları ile kurdukları duygusal bağları pekiştirirken, bu bağın, taraftarlar arasındaki stresi artırdığını söyleyebiliriz. Özellikle yeni medya yayın platformu olan YouTube aracılığıyla geniş bir kitleye hitap eden spor yorumcuları, taraftarların takım performansı ve sezona dair umutlarını ya da endişelerini yoğunlaştırma ve yönlendirme potansiyeline sahiptir.

Serdar Ali Çelikler, video içeriğinde, Fenerbahçe yönetimine bir çağrıda bulunuyor. “Bu adamı boş bırakmayın (Mourinho için söylüyor), Samandırayı boş bırakmayın, Trabzon maçında operasyon olma ihtimalini hiçbir zaman atlamayın” gibi ifadeler kullanmıştır. Serdar Ali ÇELİKLER'in Fenerbahçe yönetimine yönelik Mourinho için “Bu adamı boş bırakma” ve “Trabzon maçındaki operasyon olma ihtimalini hiçbir zaman atlamayın” gibi ifadeleri, taraftarlar arasında kaygı ve gerginlik yaratma potansiyeline sahiptir. Bu tür açıklamalar, taraftarların maçları sadece sportif bir mücadele olarak görmesini zorlaştırırken, karşılaşmalarda dış tehditler veya gizli müdahaleler olduğu düşüncelerinin oluşmasına neden olmaktadır. Taraftarlar bu anlatılanlar sonucu, maçları heyecan ve coşkuyla izlemek yerine, sürekli bir endişe ve şüphe içinde, gerginlikle izleyebilmektedir. Spor yorumcusunun kullanmış olduğu dil, söylem, taraftarların takımlarına yönelik doğal rekabetini olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Taraftarlar, maçlarda hakem kararlarını ya da rakip takımın saha içerisinde

hamlelerini objektif değerlendirmede zorlanabilir ve alınan kararlara şüpheyle yaklaşabilir. Bu tür söylemler, Türk sporunu yönetenleri zor durumda bırakacağı gibi taraftarlar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak yerine, futbol maçı öncesinde “operasyon” ihtimaline inanmalarına yol açmaktadır.

Resim 2. 29 Ekim 2024 tarihli “Vole” YouTube kanalı, “Fenerbahçe, Trabzonspor’u yenerse daha favori haline gelebilir” başlıklı videosu

Önder ÖZEN ve Metin TEKİN’in yorumlarına bakıldığında, Fenerbahçe taraftarları arasında güçlü bir kimlik ve aidiyet formunun oluşumundan bahsedilmektedir. “Fenerbahçe Trabzonspor’u yenerse daha favori hale gelebilir” gibi ifadeler, taraftarlar arasında büyük bir beklenti yaratırken, bu beklenti taraftarların takımlarıyla kurduğu bağ daha da güçlü olmaktadır. Bu tür söylemler, taraftarların takımlarına olan bağlılıklarını pekiştirerek taraftar olarak daha güçlü hissetmelerine olanak sağlamaktadır. Yorumcuların izleyiciye bu şekilde hitap etmesi, taraftarların kendilerini geniş bir camianın parçası olarak görmelerine etki ettiği söylenebilmektedir.

Bu yorumlar, Fenerbahçe taraftarları arasında güçlü bir birlik duygusunun ortaya çıkmasını sağlar. Yorumcuların, takımının başarısına dair yüksek beklentileri dile getirmesi, taraftarları da bu beklentilere ortaklaşa bireysel bilinci güçlendirir. Taraftarlar, bu bağlamda yalnızca birer birey olarak değil, geniş bir Fenerbahçelilerin parçaları olarak konumlandırılır. Yorumcuların analizlerinde kullandıkları dil, taraftarların bireysel kimliklerini geliştirmek ve toplumsal kimliklerini şekillendirmek üzerinde önemli bir rol oynar. Önder Özen’in “skor yorumculuğu” açıklaması ve Mourinho’nun “sonuç odaklı” yaklaşımına yönelik vurguları, taraftarların da galibiyete odaklanması bir düşünce yapısını benimsemelerine sebep olmaktadır. Bu yaklaşım ve yorumla birlikte, taraftarlar, takımlarının iyi bir oyun sergilemesinden daha çok sonuç odaklı bir bakış açısına itmektedir. Taraftarlar, sadece takımlarının destekçileri olmaktan öte, başarıyı temel alan bir bireysel kimliklerine yönelirler. Bu yorumlar, taraftarların sporla

kurdukları kişisel bağ, başarı ve sonuç olarak öznel bir çerçeveye oturtulabilir. Yorumcuların, yayın içindeki taktiksel çözümlenmeleri, yerine getirilmesinde “başarıyı savunan” bir kimlik oluşumuna yol açarak, sporda kabul gören bir davranış biçimini başarı odaklı pekiştirmektedir.

Yorumcuların “Fenerbahçe Trabzonspor’u yenerse favori hale gelebilir” gibi kullandığı ifadelerle taraftarlar arasında yarattıkları yüksek beklentiler, taraftarlar üzerinde çeşitli psikososyal yansımalar yaratır. Taraftarların büyük bir heyecan ve umutla bekledikleri bir maçta yaşanabilecek olası bir hayal kırıklığı, ruh sağlıklarının olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır. Bu tür yüksek beklentiler, taraftarlar arasında önemli bir futbol karşılaşmasının mutlaka kazanılması gerektiği baskısına maruz bırakmaktadır. Özellikle sonuç odaklı bir bakış açısı ile yapılan bu tür yorumlar, taraftarların, sporu izleyen izleyenleri, heyecan ve coşkuyu, kaygı ve stres içinde yaşamasına neden olduğu düşünülmektedir. Bu durumda, taraftarların spor izleme deneyiminden yaşadıkları mutluluk duygusunu alması noktasında verimli olamamaktadır.

Ayrıca, sürekli bir galibiyet durumu ile motivasyonlarının ön plana çıktığı taraftarlar, takımın mağlup olması ya da beklenen başarıyı elde edememesi durumunda yoğun bir hayal kırıklığı ve üzüntü içine bürünmektedirler. Bu süreç, taraftarların spor deneyimini sağlıklı bir şekilde yaşamalarını zorlaştırarak, duygusal gerilimlere, çıkışlara maruz kalmalarına neden olmaktadır. Yorumcuların bu tür söylemleri, bir yandan taraftarların desteğini desteklerken, diğer yandan onun maçının bir “mutlak zafer” olması gerçek hissini doğurarak stres düzeylerini artırır. Bu yapı örneğinde, yorumculuğun taraftarların üzerindeki etkisi hem olumlu hem de olumsuz bir duygusal beklenti yaratır; Taraftarların ruh sağlığı üzerinde önemli bir rol oynadığı yapılan yorumlardan da anlaşılmaktadır. Bazı yorumlar, taraftarların spor yorumcularının görüşlerine ilişkin duygusal tepkilerini gözler önüne sermektedir. Özellikle “daha 88 hafta var” gibi yorumlar, taraftarların uzun lig maratonunda değişiminin önemine işaret ederek eleştirmenlere, yorumculara karşı kendi psikolojik dayanıklılıklarını sergilediklerini göstermektedir.

Özen’in, Mourinho’nun “sonuç odaklı” yaklaşımını vurgulaması, taraftarlar arasında yalnızca başarıya değer veren bir spor algısının oluşmasına neden olabilir. Bu bakış açısına göre, özellikle genç taraftarlar arasında galibiyet ve kazanma duygusu her şeyden fazla önem vermelerine teşvik edebilir ve sporun mücadelesi, centilmenlik ve uzun vadeli gelişim gibi değerleri göz ardı etmelerine yol açmaktadır. Yorumcuların bu tarz vurguları, taraftarların sporun sadece kazanmaya dayalı bir faaliyet olduğu algısını benimsemesine neden olarak, spor

tarihinde temel olan dayanışma ve centilmenlik gibi değerleri geride bırakmaktadır. Öte yandan Önder Özen ve Metin Tekin'in analizleri, taraftarlar arasında spor izleyiciliği kültürü oluşturan olumlu sosyal etki yaratmaktadır. Yorumcuların oyun stratejilerini detaylandırmaları ve taktik analiz göstermeleri, taraftarların spora ve futbola daha derin bir bakış açısından bakmalarına olanak sağlamaktadır.

Yayın esnasında yorumcuların, Fenerbahçe'nin Trabzonspor'a karşı "daha büyük bir favori" olacağı yönündeki analizleri gibi söylemler, taraftarların ortak bir hedefe yönelik heyecan ve beklentilerin farklılıklarını paylaşmalarını sağlamaktadır. Medya, taraftarların aynı beklenti ve heyecanla maça hazırlanmalarına imkân tanımaktadır. Böylece medya platformları aracılığıyla ortak bir duyguyu paylaşarak takım gücüne ve taraftar bilincine yönelik bir topluluk alanı geliştirmektedir. Bu tür yorumlar, taraftarlar arasında medya yoluyla kurulan bağların güçlendirilmesini sağlar.

Ancak medya aracılığıyla oluşan bu yüksek beklentiler taraftarlar üzerinde bir baskı unsuru haline de gelebilir. "Favori olma" gibi beklentilerin sürekli yinelenmesi, taraftarlar üzerinde galibiyete dayalı bir stres yaratarak toplumsal bağların sağlıklı bir temele dayanmasına sebep olabilir. Bu tür söylemler, taraftarların, maçlarında aşırı anlam yüklemesine ve olumsuz sonuçlarda büyük hayal kırıklıkları yaşamasına yol açabilir. Medya bu yönde iki yönlü bir etki oluşturur; Bir yandan taraftarları birleştirirken diğer yandan onları duygusal açıdan kırılmalı hale getirerek spor izleyiciliğinin sağlıklı bir deneyim yaşamasını zorlaştırır. Bu bağlamda, medya aracılığıyla oluşturulan toplumsal öğelerin dikkatle ele alınması ve taraftarlar üzerindeki psikolojik baskıyı en aza indirecek bir denge gözetilmelidir.

Resim 3. 21 Eylül 2024 tarihli "Sports Digitale" YouTube kanalı, "İlk defa rekabetin bittiğini gördüm" başlıklı videosu

Spor yorumcusu Serhat AKIN'ın açıklamaları, Fenerbahçe yönetimine ve taraftarın kulübüyle olan bağlarına ilişkin özet bir eleştiriyi içermektedir. Akın, Galatasaray'ın kazanmasını vurgulayarak, yaptığı açıklamalarda, Fenerbahçe yönetimine yoğun eleştiriler getirmiş, Ali Koç'un başkanlığı sürecinde yaşanan başarısızlıkları hedef almakta ve özellikle taraftarın, yönetiminin karşısındaki tepkisizliğini sorgulamaktadır. Yaptığı yorumlarda bu mücadelede, Fenerbahçe'de taraftarlarını daha aktif, eleştirel ve kulüplerine karşı yardımlaşma hislerini savunma konusunda cesaretlendirme amacı gütmek istiyordu. Akın'ın beyanı, "susturulmuş taraftar" ve "satın alınan muhabirler" gibi eleştirel açıklamalarla, kapsamlı biçimde, kulübün üzerindeki kontrol kaybı algısını pekiştirirken, onları Fenerbahçe'nin korunması ve savunma konusunda daha iyi durumda bir yerde durmaya devam etme çağrısında bulunuyordu.

Serhat AKIN'ın taraftarları kulübünün geleceğinde aktif bir sorumluluk üstlenmeye davet eden bu söylemi, psikososyal açıdan, taraftar gruplarının yeniden yapılanmasını, taraftarların söz haklarının yeniden güçlenmesini destekler niteliktedir. Bu söylem ve yaklaşım tarzı, psikososyal açıdan, motivasyonu düşmüş taraftarlar arasında kolektif bir dayanışma inşa etmektedir. Serhat AKIN, Galatasaray'ın zor dönemlerinde bile yönetimi sorgulayan ve istifaya davet eden bir taraftar yapısına sahip olduğunu vurgulayarak, Fenerbahçe taraftarını da benzer bir eleştirel düşünceye davet etmektedir.

Akın'ın eleştirisi, Fenerbahçe yönetim anlayışına yönelik de derin bir güvensizliği oluşturmaktadır. Özellikle, yüksek bütçeli oyuncuların transfer edilmesine karşın, başarılı sonuçların elde edilememesi, kulüp politikalarının sorgulanmasının taraftar nezdinde tartışılmaz bir sonucunu doğurmuştur. Ayrıca Serhat AKIN'ın Fenerbahçe oyuncularını "ruh gibi" oynamakla suçlaması, sahada eksik olan mücadeleci ruhunun geride kaldığını göstermektedir. Ancak, kulübün yalnızca finansal yatırımlarla değil, aynı zamanda sahada ve kulüp bünyesinde de kapsamlı bir yeniden yapılanmaya ihtiyaç duyduğunu vurgulamaktadır. Akın, taraftarların bu pasif performansının kulüp kültürünü zedelediğini ve Fenerbahçe'nin son dönemdeki başarısızlıklarına dayanarak, daha saklanmış ve sorgulayıcı bir taraftar kitlesi oluşturmaya yönelik bir çağrı da oluşturmaktadır.

Taraftar yorumlarına bakıldığında, spor camiasında eleştirel bakış açısı ve dürüstlüğün nasıl değerlerin yayımlandığı ve Serhat AKIN gibi figürlerin taraftar kişiliği üzerinde ne ölçüde psikososyal bir etki yarattığını gösteriyor. Akın'ın eleştirilerinin farklı takım taraftarları tarafından da kabul edilmesi, sporda kolektif bir değerlerin algısının varlığına işaret ederken,

taraf tar kimliklerinin yalnızca kulüp sadakatinden öteye geçen bir yardım duygusuna işaret ettiğini göstermektedir. Akın'ın söylemleri, taraftarların kendi bastırılmış duygularının arttırılmasını sağlayarak kulübün geleceğine yönelik daha olumlu bir beklenti geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Taraftarlar böylece, pasif bir izleyici kitlesi olmaktan çıkarak, futbolun mevcut sonuçlarını eleştirel bir perspektifle değerlendiren ve kulüp gelişimi için kolektif bir baskı unsuru olarak hareket eden bir topluluğa dönüşümüne katkı sağlamaktadır.

Bu söylemler, taraftarın psikolojisi üzerinde derin etkiler yaratarak, onları sadece tribünde tezahürat yapan bireylerden ziyade kulüp, sosyal ve yönetimsel dinamiklerine müdahil olan birey oluşum haline getiriyor. Akın'ın yönetimine karşı gelen eleştirileri, taraftarın kulübesine yönelik eleştirel bakış açısını geliştirirken, kulübün geleceğinde söz sahibi olma motivasyonunu artırmaktadır. Böylece taraftarlar kulübü sadece sportif başarılarıyla değil, kültürel ve etik değerleriyle de ilgilenmeye yönlendirilmektedir. Bu durum, taraftarın, kulübünü sadece bir spor organizasyonu olarak görmesi yerine, kendi faaliyetlerinin bir parçası olarak değerlendirmeleriyle birlikte sağlanır. Sonuç olarak Akın'ın mesajları, taraftarları kolektif bir bilinçle hareket etmeye sevk eden bir yapıya sahiptir. Akın, spor camiasında sahadaki sonuçların dağılımını geçen bir toplumsal işlevi savunmakta, bu yolla taraftar kulüplerine daha büyük bir sorumluluk ve eleştirel bakış açısıyla katkıda bulunmaktadır. Taraftarlar, Akın'ın söylemleri aracılığıyla kulüp yönetimine yönelik eleştirel bir bilinç kazanmaktadır.

Resim 4. 7 Nisan 2024 tarihli “Sports Digitale” YouTube kanalı, “Fenerbahçe sahadan çekildi, kararı TFF verecek” başlıklı videosu

Fenerbahçe'nin sahadan çekilme kararına ilişkin spor yorumcularının açıklamaları üzerinden, kararın psikososyal, sportif ve yönetilen açılardan nasıl yankı bulduğunu analiz edebiliyoruz. Bu konuşmalar, kararın yaratacağı toplumsal ve bireysel sonuçları, taraftar ve yönetim bilgilerini, takım motivasyonunu ve sportif hedeflere ulaşma yolunda kararın nasıl bir etki yaratabileceğini ortaya koymaktadır. Yorumculardan özellikle Serhat AKIN, taraftarların

derbi gibi önemli maçlarda sahada takımını görmediğini dile getiriyor. Taraftarların, büyük maçlarda galibiyet ve başarı elde etmek isterken alınan bu kararlar karşılığın onları duygusal olarak hayal kırıklığına uğratabileceği belirtiliyor. Bu bağlamda, sahadan çekilme kararı, bazı taraftarlar için takıma bağlılık hissini zedeleyebilir.

Taraftar, takımlarının derbi gibi prestijli bir karşılaşmada sahadan olmasını, rakiplerle mücadele etmesini takım kimliğiyle özdeşleştirmektedir. Ancak bu tür bir kararlar birlikte yardımlaşma duygusunda bir çatışma yaşanabilir. Özellikle derbi maçları, taraftarlar için bir arada olma, sevinç ya da hüznün paylaşma noktasıdır. Bu kararlar birlikte, taraftarların bu onlardan yoksun kalması, bağlılıklarının azalmasına neden olabilmektedir.

Programda kullanılan ifadelerde, futbolcuların derbi gibi önemli maçlarda sahadan olamamasının kariyerlerinde bir “eksiklik” hissi yaratılacağı da vurgulanmaktadır. Futbolcular, rekabetin zirvesinde olduğu bu türdeki maçlarda oynamak isteyerek performanslarını bu arenada gösterebilmeyi arzularlar. Dolayısıyla sahadan çıkmamak, futbolcuların motivasyonlarını düşürebilir.

Özellikle Galatasaray’ın karşılaştığı zorluklar karşısında sahadan çıkmama, Fenerbahçe’nin psikolojik olarak bir geri adım atması olarak algılanabilir. Bu, ilerleyen karşılaşmalarda Galatasaray’ın taraftarlarının psikolojik bir üstünlüğe sahip olmasına yol açabilir. Sahadan çekilme, Fenerbahçe’nin sporcularının moral bozukluğu yaratabileceği gibi, Galatasaray tarafında da gücü artırıcı bir etki yaratabilir. Yönetim, sahadan çekilmeyi bir mesaj olarak sunarken, taraftarın bu mesajı farklı bir şekilde anlaması ihtimali doğuyor. Bu tür bir uyumsuzluk, taraftar ve yönetim arasında duygusal bir kopukluk yaratabilmektedir.

Yorumculardan bazıları, sahadan çekilmeyen “yetersiz bir protesto” olarak değerlendiriliyor. Taraftarlar, sahadan kalarak mücadele edip kazanarak ya da maç sonunda kupayı alarak tepkilerini göstermeyi bekliyor olabilir. Bu tür bir “pasif protesto”, taraftarın protesto ve mücadele performansını karşılayamıyor olabilir ve taraftarların tatminine ulaşmasını engelleyebilir. Bu da taraftarların protestoya olan desteklerini artırabilir. Taraftarlar, sahadan mücadele eden bir takım ister ve derbi gibi önemli maçlarda bu duygusal doyuma ulaşmayı hedefler. Bu karar, taraftarların hem motivasyon kaybı hem de hayallerini gerçekleştirebilir. Bu durumda, taraftarların uzun süre yönetimden beklentileri de ortaya çıkarabilmektedir.

Bu videodan yola çıkabilen F.Bahçe’nin sahadan çekilmenin psikososyal açıdan çeşitli sorunları var. Bu karar, taraftarlar arasında duygusal bir kırılma yaratma potansiyeline

sahipken, sahada yer alma gibi pasif bir tepki, protesto algısını da ortaya çıkabilir. Ayrıca, takım içi motivasyonun olumsuz olması ve rakip üzerinde psikolojik güvenliğin kaybolmasına neden olabilir. Yorumculardan bazıları, sahadan çekilmeyen “yetersiz bir protesto” olarak değerlendiriyor. Taraftarlar, sahadan kalarak mücadele edip kazanarak ya da maç sonunda kupayı alarak tepkilerini göstermeyi bekliyor olabilir. Bu tür bir “pasif protesto”, taraftarın protesto ve mücadele performansını karşılayamıyor olabilir ve taraftarların tatminine ulaşmasını engelleyebilir. Bu durumda da taraftarların kulüplerine olan protestoya desteklerini artırabilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada amaç edinilen konu, spor yorumcularının yeni medya platformlarındaki rollerini ve bu platformların spor kültürüne psikososyal yansımalarını anlamaya çalışmaktır. Sosyal medya yayın platformu olan YouTube üzerinden programlar yapan “Vole” ve “Sports Digitale” yayın kanallarının seçilen bazı programları izlenerek, aynı zamanda yayın esnasında izleyicilerin yorumlarından yola çıkarak belirli psikososyal analiz kriterleri üzerinden değerlendirme yapılmış ve bir sonuca varılmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular sonucunda, dijital yayın kanalları üzerinden yorumlar yapan spor yorumcularının, izleyici topluluğunun, kimlik ve bireysel aidiyet duygularını değiştirip şekillendirdiği, kitlelerin toplumsal kimlik algılarına katkıda bulunduğu, taraftarların ruh sağlıkları noktasında olumlu veya olumsuz etkiler bıraktığı, kişiler üzerinde rol model olarak kabul edildiği ve taraftarların yeni medya araçları ile toplumsal bağlantılar kurmada önemli görevler üstlendiği gözlemlenmiştir.

Literatürde daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında, örneğin, spor ve medya ilişkilerinin sosyolojik boyutları yönünden toplum üzerindeki etkisi konusunda, spor yorumcularının toplumsal ilişkileri ve normları etkilemesine, değiştirmesine vurgu yapılmıştır. Spor yorumcularının iletişim kanalları üzerinde kullandıkları dilin, kitleler arasında duygusal bağlar oluşturduğunu, sporun sadece eğlence aracı olmasının ötesinde bir endüstriyel boyutunun olduğundan bahsedilmektedir (Ünsal, 2013).

Clavio, (2011)’in yaptığı çalışmada dijital yayın platformlarında spor yorumcularının izleyicilerle kurduğu direk etkileşiminin önemine dikkat çekmiş, bu iletişim sürecinin izleyici sadakatini arttırdığını belirtmektedir. Araştırma, sosyal medya ve dijital platformların bireylerin spor içeriklerine daha kişisel bir bağ kurmasını sağladığını ve bu durumun spor kültürüne olan

ilgiyi artırdığını göstermiştir. Bu sonuçlar, spor yorumcularının dijital platformlardaki rolleriyle izleyici deneyimini derinleştirdiğini ortaya koymaktadır.

Güler ve arkadaşları, (2018) yılında yaptığı çalışmada ise, spor medyasının izleyiciler üzerindeki etkisini analiz ederek, spor yorumcularının toplumsal değerleri ve kültürleri aktarmada, önemli bir etken olduğuna vurgu yapmaktadır. Güler ve arkadaşları çalışmasında, spor yorumcularının “biz” gibi kolektif vurgular kullanarak toplumsal dayanışmayı arttırdığı ifade edilmektedir. Bu durum, spor izleyicilerinin yalnızca bireysel kimliklerini değil, toplumsal aidiyet kimliklerini de güçlendirmelerine neden olmuştur.

“Vole” ve “Sports Digitale” gibi dijital yayın platformları, Türk spor medyasına yeni bir bakış açısı, yenilikçi bir yayın yaklaşımı benimsenerek izleyicilere ve sporseverlere farklı bir deneyim ortamı oluşturmaktadır. Dijital yayın platformları, geleneksel medyadan farklı olarak daha etkileşimli, hedef kitle ile iletişim bağlamı daha güçlüdür. Serdar Ali ÇELİKLER, Ali ECE, Önder ÖZEN ve Metin TEKİN gibi Türk spor kamuoyunda söz sahibi spor yorumcularının, dijital platformlardaki yorumları, spor izleyicilerinin ve sporseverlerin takımları ile daha güçlü bağlar kurmalarına neden olmaktadır.

“Sports Digitale”, eleştirel ve analitik bakış açısıyla, izleyicilerin spor olaylarına daha geniş bir perspektiften bakmasına olanak tanımıştır. Platform, spor medyasındaki etik tartışmaları gündeme getirerek spor kültürüne değer katmaktadır. Öte yandan, “Vole” platformu ise daha samimi bir dil ve taraftar odaklı bir yayıncılık anlayışıyla, izleyicilerin takım aidiyetini güçlendirmektedir. Bu platformlar, yalnızca bilgi aktarmakla kalmamış, aynı zamanda izleyiciler arasında bir topluluk duygusu oluşturmayı başarmıştır. Dijital yayın platformlarının içerikleri, sadece bilgiye erişimi noktasında kolaylık sağlamamış, gelenekselden gelen spor yorumculuğunun evrimini ve gelişimini hızlandırmıştır. Bu platformlar sayesinde taraftarlar, spor kültürünün içerisinde aktif rol almaya başlamış, olayları yorumlarken birden çok kaynağa eş zamanlı ulaşımı kolaylaştırmıştır. Bu platformların dijital ortamlarda sundukları özgürlük alanı, özellikle genç kuşak taraftarların ve izleyicilerin ilgilerini çekmelerine neden olmuş, dijital teknolojinin sağladığı bu özgür düşünce sayesinde “Vole” ve “Sports Digitale” platformları, Türk spor medyasının yalnızca yerel düzeyde değil, aynı zamanda uluslararası düzeyde de tanınırlığını artırmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda, spor yorumcularının, yeni medya ortamında spor kültürüne sundukları psikososyal etkilere dair önemli konular değerlendirilmiştir. Spor yorumcuları, kitleler içerisinde bireylerin toplumsal hayatta sporla aralarındaki bağları güçlendiren spor

kültürünün oluşmasına katkı sağlayan önemli aktörlerdir. Yorumcuların kullandıkları dil ve hitap biçimi, izleyicilerin kimlik algılarını ve toplumsal aidiyet duygularını güçlendirmekte, bu da sporun toplumsal etkisini artırmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışmanın sonucunda Türk spor kamuoyuna bazı önerilerden bahsedilebilir. Spor yorumcularının dijital yayın platformlarında kullandıkları dil, hitap biçimleri vb. etik değerleri ön planda tutmaları gerekmektedir. Ayrıca, yeni medya platformlarının sunduğu etkileşim olanaklarının daha aktif bir şekilde kullanılması, taraftarlar arasındaki bağları güçlendireceği kadar, bu doğrultuda, spor yorumcularının eğitim programlarına katılması ve medya okuryazarlığı becerilerinin artırılması da faydalı olacaktır. Gelecekte yapılacak çalışmalar, spor yorumculuğunun farklı medya platformlarındaki etkilerini karşılaştırmalı olarak ele alabilir. Ayrıca, spor yorumcularının izleyici üzerindeki psikososyal etkilerinin daha derinlemesine incelenmesi, spor medyasının toplumsal yansımalarının daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunacaktır.

Öneriler

Dijital platformların, spor yorumlarına geniş bir izleyici kitlesiyle doğrudan iletim kurma olanağının sağlanması, bu durumda toplumsal etkiler oluşturduğu görülmektedir. Spor yorumcularının kullandıkları dilin, toplumsal bölünmelere değil, birleştirci bir yapıya hizmet vermesi gerekmektedir. Sporun, oluşumunun birleştirci unsuru ve bu durumun korunması, yorumcuların etik değerler çerçevesinde yayın yapmasıyla mümkündür. Özellikle nefret söylemi, ayrıştırmacı dil kullanımından kaçınmaları gerekmektedir. Bunun yerine, kitlelerin spor üzerinden bir araya gelmesine olanak sağlayan, kapsayıcı ve kapsamlı bir dil kullanımı oluşturulması spor yorumcuları içerisinde sağlanmalıdır.

Dijital platformlarda içerik üretimi, yalnızca teknik bilgi değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluk gerektirir. Spor yorumcularının, dijital platformların dinamiklerini ve toplumsal gelişmeleri daha iyi anlayabilmeleri için medya okuryazarlığı eğitimlerine katılmaları teşvik edilmelidir. Bu eğitim programları, yorumcuların yalnızca içerik üretimi konusunda değil, aynı zamanda izleyici kitlesiyle kurduğu iletişimlerde etik değerler nasıl ön planda tutabilecekleri konusunda da kalıcı beceriler kazanmalarına yardımcı olabilir. Aynı zamanda genç nesil yorumculara, bu alanda kendilerini geliştirilmeleri için mentörlük programları düzenlenebilir. Bu tür programlar, yerel yorumcuların bilgi ve tecrübelerini yeni nesillere aktarmasını sağlayarak, dijital yayıncılığın kalitesi de aynı zamanda arttıracaktır.

Araştırmada, “Vole” ve “Sports Digitale” gibi platformların farklı yayıncılık anlayışlarıyla entegre edilmiş, gelişmiş bir deneyim sunduğunu göstermektedir. Bu çalışmada, dijital platformlardaki spor yorumculuğunun ele alınmasıyla birlikte, bu alanda daha kapsamlı ve kapsayıcı bir incelemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin, spor yorumculuğunun geleneksel medya ile dijital medya arasındaki farklılıklarının incelenmesi, spor medyasının dönüşümüne ve tarafsızlığına ışık tutabilir. Ayrıca spor yorumcularının kamuoyundaki psikososyal etkileri, uzun vadeli sonuçlarla birlikte incelenebilir. Gençlerin ve taraftarlar üzerindeki etkileri, sporun toplumsal kimliğinin inşasındaki rolü açısından özellikle dikkat çekicidir. Bu tür çalışmalar, spor medyasının gelecekte nasıl bir yöne evrileceği noktasında önemli sonuçlar ortaya çıkarabilir.

Bu öneriler, spor yorumcularının ve dijital yayın platformlarının toplumsal refahı artırmaya yönelik somut adımları kapsamaktadır. Spor yorumcuları, kitlelerin kimlik ve aidiyet algılarını şekillendiren önemli aktörlerdir. Dolayısıyla, daha etik, kapsayıcı ve gelişmiş bir yayıncılık anlayışı benimsenmesi, spor medyasının toplumsal faydasını artıracaktır. Aynı şekilde, dijital yayın platformlarının içerik farklılıkları ve iletişim olanaklarını geliştirerek daha geniş kitlelere hitap eder, spor kültürünün geleceği açısından kritik bir öneme sahiptir.

Bu bağlamda, spor yorumcularının dil ve içerik üretim bölümlerinde etik değerleri gözetmeleri büyük önem verilmelidir. Dijital platformlar, yorumcuların daha doğrudan bir iletişim kurmasını sağlarken, spor kültürünün kimliğini, aidiyet ve toplumsal bağları üzerindeki güçlerini de derinleştirmektedir. Spor yorumcularının, bireyler üzerinde olumlu rol modelleri olarak konumlanmalarını sağlamak için medya okuryazarlığı eğitimlerine ve iletişim özelliklerinin geliştirilmesine yönelik programlar uygulanabilir. Gelecekte yapılacak incelemelerde, dijital medyadaki bu etkileşim biçimlerinin dağılımının psikososyal yansımaları üzerindeki uzun vadeli sonuçları incelenerek, spor medyasının toplumsal katkısı ön plana çıkarılabilir. Bu süreçte “Vole” ve “Sports Digitale” gibi gelişmiş sosyal platformların içerik modülleri hem ulusal hem de uluslararası düzeyde dijital spor medyasının çoğunluğuna yol gösterici olabilir.

KAYNAKLAR

Alanka, D. (2024). Nitel bir araştırma yöntemi olarak içerik analizi: Teorik bir çerçeve. *Kronotop İletişim Dergisi*, 1(1), 64-84.

Boyle, R., & Haynes, R. (2009). *Power play: Sport, the media and popular culture*. Routledge.

- Clavio, G. (2011). Social media and the college football audience. *Journal of Issues in Intercollegiate Athletics*, 4(1), 17-34.
- Gözen, İ., & Yenel, F. (2022). Akademisyenlerin sporun yumuşak gücünün toplumlara etkileme ve dönüştürmedeki etkileri üzerine görüşleri. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 1-15.
- Güler, İ., Yıldız, K., & Özbey, S. (2018). Sosyolojik açıdan spor ve medya ilişkilerinin toplum üzerindeki etkisi: İzmir ili örneği. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-12.
- King, W. R., & He, J. (2005). Understanding the role and methods of meta-analysis in IS research. *Communications of the Association for Information Systems*, 16, 665-686.
- Krippendorff, K. (1989). *Content analysis*. In E. Barnouw, G. Gerbner, W. Schramm, T. L. Worth, & L. Gross (Eds.), *International encyclopedia of communication* (Vol. 1, pp. 403-407). Oxford University Press.
- Koçyiğit, M., Erdoğan, M., Uyar, M., & Çınar, M. (2018). Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklerle sosyalleşme düzeylerinin iletişim becerileri ve duygusal zekâları üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 966-988.
- Küçük, V., & Koç, H. (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9).
- Özsoy, S. (2008). Yazılı spor medyasında okur beklentileri. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (31), 99-117.
- Rowe, D. (2004). *Sport, culture and the media: The unruly trinity*. Open University Press.
- Talimciler, A. (2010). *Sporun sosyolojisi, sosyolojinin sporu*. Bağlam Yayınları.
- Ünsal, B. (2013). *Spor ve medya ilişkilerinin sosyolojik boyutları yönünden toplum üzerindeki etkisi: Kocaeli örneği*, [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi], Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yetim, A. (2000). *Sosyoloji ve spor*. Topkar Matbaacılık.
- YouTube. "Fenerbahçe Sahadan Çekildi Kararı Tff Verecek | Süper Kupa, Fenerbahçe, Galatasaray" Erişim Tarihi: 20.11.2024. <https://www.youtube.com/watch?v=j4NXW8D5KXs>
- YouTube. "İlk Defa Rekabetin Bittiğini Gördüm" Erişim Tarihi: 20.11.2024. <https://www.youtube.com/watch?v=vIbptFmt8y8>
- YouTube. "Fenerbahçe Trabzonspor'u Yenerse Daha Favori Hale Gelebilir" Erişim Tarihi: 20.11.2024. <https://www.youtube.com/watch?v=n0xS4S6MQTM>
- YouTube. "Fenerbahçe, Trabzonspor maçında operasyon olma ihtimalini hesaba katmalı" Erişim Tarihi: 20.11.2024. https://www.youtube.com/watch?v=1Sy_L9cM-Ig

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Mehmet DERELİOĞLU
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Mehmet DERELİOĞLU Alper ÖZGEN
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Mehmet DERELİOĞLU Alper ÖZGEN
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Mehmet DERELİOĞLU Alper ÖZGEN
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Mehmet DERELİOĞLU Alper ÖZGEN

Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment

Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır.

No contribution and/or support was received during the writing process of this study.

Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.

Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazar(lar)a aittir. Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmeyen bir çalışmadır.

In this article, journal writing rules, publication principles, research and publication ethics rules, and journal ethics rules have been followed. The responsibility for any violations that may arise regarding the article belongs to the author(s). This study does not require ethics committee approval.

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.